

USB-alumnus Francois Groepe deel sy gedagtes oor die tydgees van die sakeomgewing en sy nuwe rol in die Reserwebank met HANLIE RETIEF.

**WIE'S SY
ROLMODELLE?**

- | **NELSON MANDELA**
– ons eie ikoon
- | **MARIE CURIE**
– Franse wetenskaplike
- | **RICHARD BRANSON**
– Britse sakeman en avonturier
- | **RATAN TATA**
– voorsitter van die Indiese Tata-groep
- | **ABRAHAM LINCOLN**
– Amerikaanse president
- | **INGVAR KAMPRAD**
– stigter van IKEA

EN WIE NIÉ?

- | **STEVE JOBS** – “Hy het baie vermoë, maar as méns was hy allermins 'n rolmodel”.

'MENSE MOET WERK AS GELYKES'

Dit was Whitney Houston se dood wat Francois Groepe vir 'n oomblik teruggeneem het na die 1980's, sy tienerjare daar op Hoërskool John Ramsay in Bishop Lavis.

“Dit was die storm-en-drangdae van die politiek, en ek onthou hoe die woorde van Whitney se *Greatest Love of All* my geraak het. Ander mense kan jou nie ontnem van jou waardigheid nie, sing sy ...”

Daardie waardigheid, sê hy, vind jy in die onafhanklike denke wat 'n goeie opvoeding jou gee. Só kan jy dan, as gelykes, intellektueel met ander mense omgaan. Opvoeding en onderwys, dus, is die groot gelykmaker.

“My bestuursbenadering is inderdaad so: jy werk as gelykes. Selfs in werkomgewings waar mense in 'n bepaalde hiërargie werk, is multi-dimensionele insette en perspektiewe nodig om besluitneming te verbeter. Elke werknemer het iets om te bring, glo ek, en dit moet ontsluit word. As dit gebeur, is dit soos die krag van saamgestelde rente!”

En dis wat Francois na sy pos as adjunk-goewerneur van die Reserwebank met hom saambring: 'n kultuur van deelnemende bestuur.

“Gill (Marcus) en die ander goewerneys deel dié deelnemende bestuurstyl – dis tekenend van die tydges. Die dae dat een persoon die wysheid in pag het, is verby.”

Ons gesels in die Reserwebank-gebou naby Groentemarkplein, en om ons lê die Kaapse middestad en bak in die oggendson. Dis net ure voor minister Pravin Gordhan se begrotingstoespraak, en daar's 'n merkbare afwagting in die lug.

Só was daar ook afwagting toe aangekondig is dat Groepe – 'n nie-bankier – in dié pos aangestel is. “Mense vra my heeltyd wat my verwagtinge van die pos is. Maar ek het nooit verwagtinge nie. Ek fokus net op dit wat onder my hand lê.

“Een van ons skoolhoof se sedeprekies jare terug tydens saalperiode bly my by: jy hoef nie die beste te wees nie, maar jy moet jou beste doen. Dis hoe ek my loopbaan benader.”

Hy is sigbaar opgewonde oor die uitdagings – én oor die Bank self.

“Jy weet, hier is die grootste enkele versameling van ekonome – 'n volle 130. 'n Ongelooflike hoeveelheid inligting, verslae en analyses word deurgewerk en gedebatteer. Die intellektuele vlak van hierdie diskoers is besonder hoog en stimulerend.

“Dis die een opwindende kant. Die ander

is dat dié besluite sulke wydlopende gevolge het. Dit raak elkeen in die land, dit bepaal of mense se besighede dit maak, of hulle hul verbandpaaiement kan betaal, dit raak mense se lewens. Dit stem mens nederig.”

Juis die aspek wat hy by die Bank op prys stel, vind hy 'n jammerlike leemte in ons wyer samelewing – 'n kritiese openbare diskoers.

Benewens gesondheid en onderwys is dit wat hom die meeste van ons land bekommer. “Ons debatteer nie, ons verval in kwetsende persoonlike aanvalle. Sonder 'n openbare diskoers, kom jy nie by 'n nasionale konsensus nie, hetsy oor aborsie, doodstraf of armoede-verligting.”

‘Opvoeding en onderwys, dus, is die groot gelykmaker.’

Fiskale en monetêre beleid kan nie die enigste respons wees op uitdagende ekonomiese toestande nie, sê hy. Ons móét breër begin praat, ons moet dink aan 'n nuwe sosiale pakt, ons moet die reëls vir gesprekvoering neerlê vir beter uitkomst.

Suid-Afrika is tot soveel méér in staat, sê hy. “Ons vergeet soveel kere dat ons 'n wonderwerk-nasie is, en dat ons dit nog altyd was. Iemand soos Jan Smuts was 'n staatsman van wêreldformaat. Suid-Afrikaners het al twaalf Nobelpryse gewen – meer as China, Brasilië, Indië ...”

Daar is iets te sê vir diversiteit, beklemtoon hy. “Diversiteit het sy eie probleme, maar dit versterk altyd. As Suid-Afrikaners op mekaar se sterk punte fokus, kompenseer dit vir ons tekortkominge en die uitkoms is beter.”

Francois het vier ouer susters, “en al vier het gaan leer. In die konteks van daardie tyd, was dit nogal besonders. Dis my ouers se erfenis aan ons vyf.”

Pa Bertram, skoolhoof en Afrikaans-onderwyser, het by die jong Francois 'n liefde vir Afrikaans gekweek. *Skoppensboer* van Eugène Marais, Jan F.E. Celliers se *Die Vlake*, Totius se *O, die pyngedagte* ... sy gunsteling-gedigte.

Hy haal net daar die hele Totius-gedig aan in die gereserveerde stilte om ons.

Hy beskou die MBA-graad wat hy aan die Universiteit van Stellenbosch Bestuurskool behaal het, as 'n sleutelmoment van sy loopbaan.

“Suid-Afrika produseer top-vakkundiges, maar ongelukkig spesialiseer hulle te vroeg. Weens die vaardigheidstekort in ons land, word hulle te jonk bevorder. Gevolglik is daar gapings in hul monderings. 'n MBA in 'n land soos Suid-Afrika kan 'n groot rol speel om puik tegniese mense 'n breër basis te gee.”

Sy destydse Stellenbosch-professor in sake-etiek, prof Willie Esterhuise, was vroeër sy koshuisvader by Goldfields, en “dit was die vorming van 'n groot vriendskap”.

“Willie was nog altyd 'n brugbouer, 'n tussenganger, iets wat min mense regkry. Ek het nog min mense ontmoet wat hul vakgebied so geïntegreerd ken.”

Dis dié soort integrasie wat Francois in sy eie vakgebied, rekeningkunde, nastreef. “As ek na 'n stel state kyk, sien ek nie net syfers nie, ek sien strategieë, die mededingende posisionering van 'n maatskappy, organisasiekultuur. Kortom: die maatskappy se filosofie.

“Syfers praat met my!”

En nie net syfers nie. Hy is 'n intellektuele nomade, immer rusteloos. Tans besig met sy meestersgraad in strafreg. Ja, strafreg, glimlag hy. Wat hom veral hiervan prikkel, sê hy, is die dinamika van die veld, en dat dit gaan “oor regte mense en regte stories”.

Hy bly in Brooklyn, Pretoria, en pendel tans naweke na sy gesin in die Kaap terwyl hy en sy vrou skole en 'n huis in Pretoria soek. Dié alleenblyery blus nogal sy passie vir kosmaak, skerts hy, want mens kook nie net vir jouself nie. Hy't 'n persoonlike tradisie om elke twee weke te onthaal, en daar's vir hom niks lekkerder nie as om aan te sit by 'n tafel saam met vriende by wie jy nie hoef voor te gee nie, wat jou met al jou geite aanvaar, by 'n maal wat in liefde berei is.

Maar, skerts hy, daar's één uitdaging groter as die Reserwebank – om 'n behoorlike soufflé te bak. “Ek het nog nooit moed gemaak om dáá een te probeer nie!” lag hy uitbundig.

'n Dag wat hom sy hele lewe lank sal bybly, is toe Mandela vrygelaat is. Hy en sy pèlle het van Goldfields gery om Madiba by die Parade te gaan inwag. “Ek het 'n stuk geskiedenis voor my oë sien afspeel.”

By die Reserwebank, “hierdie trotse, tradisieryke instelling”, help Francois Engelbrecht Groepe vorm aan 'n beter toekomst vir die land. Om geskiedenis te maak.

Die Bank se uitdaging. **Sý uitdaging. a**